

**STRUČNO USAVRŠAVANJE ZA KNJIŽNIČARE PUTEM ERASMUS+
PROGRAMA: PRIMJER USAVRŠAVANJA U KNJIŽNICI DE KROOK,
GENT, BELGIJA**

Anita Malkoč Bišćan

Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac
anita@gkka.hr

Lidija Šajatović

Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac
lidija@gkka.hr

Mario Šimić

Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac
msimic@gkka.hr

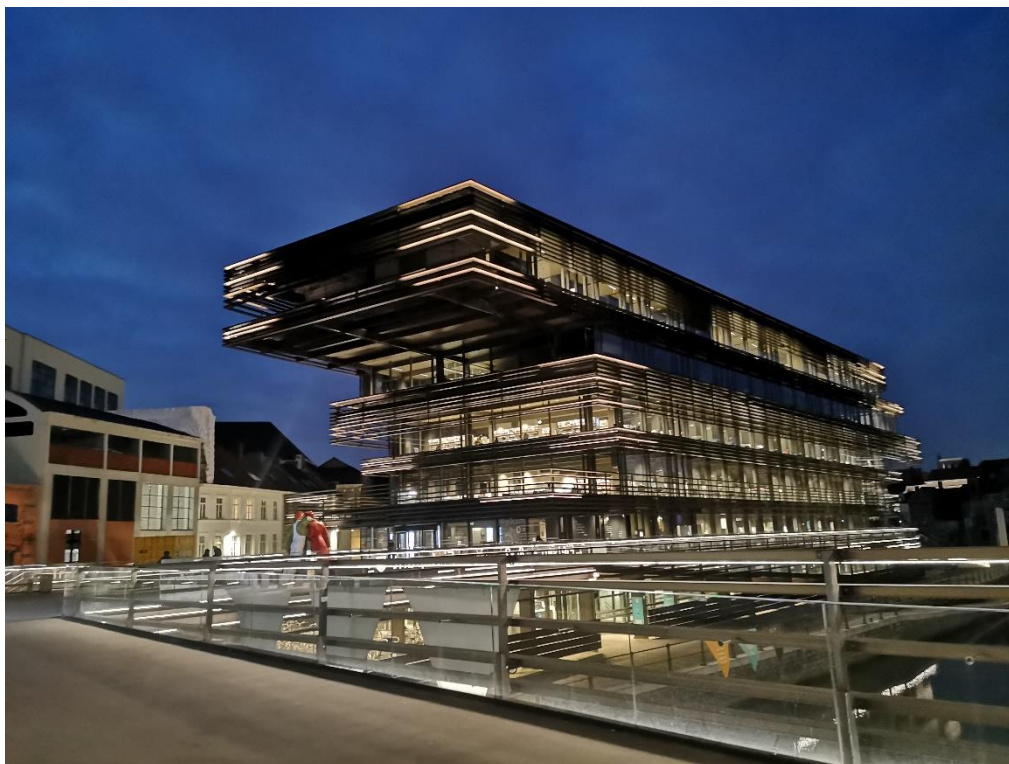
BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

448

„Inkluzijom ostvarimo potencijale knjižnica“ projekt je Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac sufinanciran sredstvima Europske Unije u sklopu programa Erasmus+, a pripada ključnoj aktivnosti obrazovanja odraslih (KA104). U sklopu projekta, sedam djelatnika dobilo je priliku posjetiti knjižnice u tri europske države (Slovenija, Belgija i Estonija) koje imaju razvijenu kvalitetnu i učinkovitu strategiju rada s ranjivim skupinama stanovništva te neformalnim obrazovanjem. U razdoblju od 6. do 12. veljače 2022. godine djelatnici Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, Anita Malkoč Bišćan, Lidija Šajatović i Mario Šimić, sudjelovali su u drugoj mobilnosti unutar projekta i posjetili narodnu knjižnicu De Krook u gradu Gent, Belgija. Grad Gent, zajedno s predgrađima, broji 263.406 stanovnika (2021. god.). Prva narodna knjižnica osnovana je za vrijeme vladavine Napoleona, a sastojala se od samostanskih zbirki građe. U kasnom 19. stoljeću dolazi do segregacije knjižnica; tako djeluju katolička, socijalistička i liberalna knjižnica. 1921. godine donesena je Legislativa o narodnim knjižnicama, a 1978. godine dekret koji nalaže da svi gradovi moraju osnovati narodnu knjižnicu te preuzeti zbirke drugih knjižnica, kao ogranke. 1982. godine, u bivšoj zgradi banke, osnovana je središnja knjižnica koja potom 1992. godine seli u bivšu zgradu komercijalne tvrtke. Stanovnici Genta punu su 161 godinu čekali novu, namjenski građenu zgradu knjižnice te su je 2017. godine konačno i dočekali.

Knjižnica De Krook danas se smatra jednom od znamenitosti grada Genta, brodom znanja, kulture i inovacija. Smještena je na obali i zavoju rijeke Scheldt. Kao što je već

spomenuto, zgrada središnje knjižnice namjenski je projektirana i građena, a vrijednost projekta iznosi vrtoglavih 65 milijuna eura. Projekt su financirali grad Gent, provincija istočne Flandrije, Sveučilište grada Genta i flamanska zajednica. U sklopu knjižnice djeluje 14 ogranaka i zatvorska knjižnica.

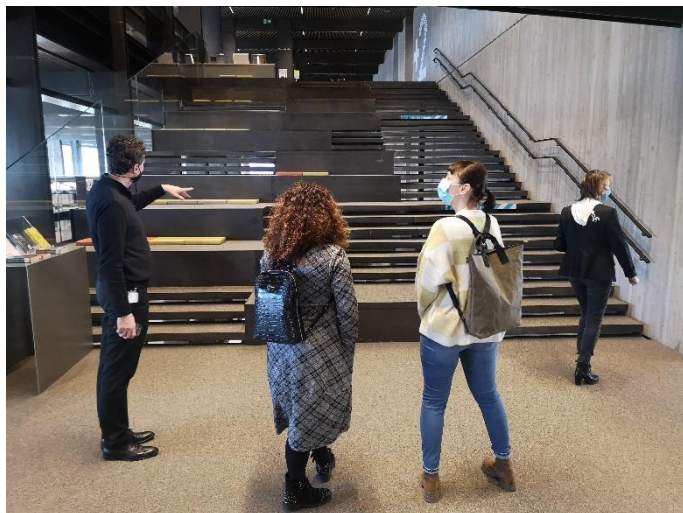

Slika 1.

Središnja knjižnica

Ukupna površina središnje knjižnice iznosi 18.000 m², a izgrađena je od stakla, metala i armiranog betona. Zgrada je projektirana na način da samo zdanje podsjeća na hrpu složenih knjiga. Ispred knjižnice nalazi se skulptura poznatog belgijskog slikara i filmaša, Michaëla Borremansa, pod nazivom "Prolaznici". Skulptura visine 3 metra lijevana je od bronce, a simbolizira zajedništvo, potporu i spoj znanja i kulture. Važno je napomenuti da prostor zgrade nije rezerviran samo za knjižnicu, već unutar njega djeluje i Sveučilište. Tako se sama zgrada sastoji od knjižnice, zasebnih prostorija za učenje i uredâ, kafića i restorana te prostorija Sveučilišta (pokusni laboratoriji, demo sobe i radijski studio). Prema podacima iz 2021. godine, knjižnica ima 52.500 članova. Članstvo je besplatno, a dnevni broj posjeta kreće se između 5.000 i 6.000 korisnika. Knjižnica ima oko 600.000 jedinica građe, a 2021. godine ostvarila je oko 1,7 milijuna posudbi.

Zaposleno je 119 djelatnika, a u knjižnici volontiraju i brojni volonteri. Zgrada se sastoji od pet razina, počevši od razine -1 do razine 4.

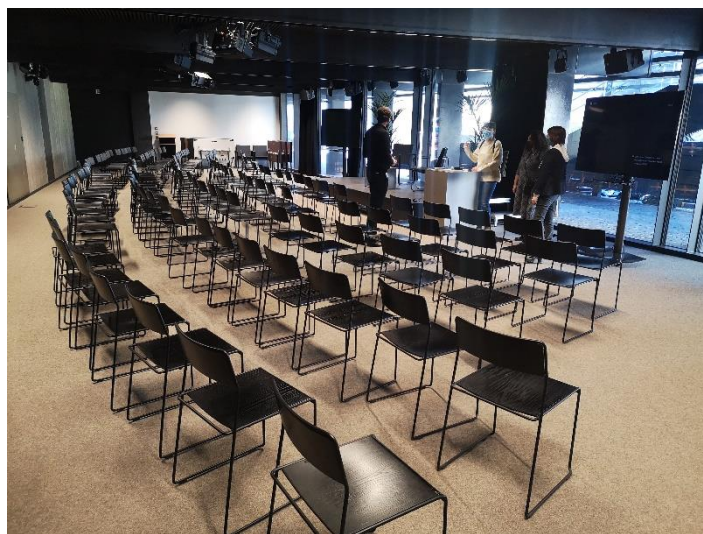
Slika 2.

Slika 3.

Na razini -1 nalazi se dječji odjel, odjel za mladež (novi odjel koji je uređen na temelju istraživanja zadovoljstva korisnika provedenog među mladima Genta), uredi, dvorana za događanja, prostor za presvlačenje i dojenje beba, *makerspace* laboratorij te prostori zatvoreni za javnost. Prostori Sveučilišta koje nisu namijenjeni javnosti (osim u znanstvene svrhe) koriste studenti; tako na ovoj razini djeluje medijski trening centar za studente komunikologije Sveučilišta u Gentu, *makerspace* laboratorij (prostor *IDLaba*: odsjek za internetsku i podatkovnu tehnologiju), laboratorij za medijsko istraživanje (medijske inovacije komunikacijske tehnologije poput EEG senzora) i laboratorij za znanost i umjetnost (institut za psihoakustiku i glazbu). Prizemlje knjižnice rezervirano je za info pult na kojem se korisnici, predloženjem identifikacijskog dokumenta, mogu besplatno učlaniti kao i dobiti razne informacije o radu knjižnice. Na ovoj razini nalazi se i izložbeni prostor, studentski radio, suvenirnica, restoran i kafić, čitaonica tiskovina te punktovi za samostalnu posudbu i razduživanje građe. Četiri punkta za raduživanje građe koriste RFID tehnologiju te su spojeni na automatizirani sustav raspodjele knjiga, najveći takve vrste u Belgiji. Politika knjižnice jest takva da se informacije o događanjima u

knjižnici i ograncima ne tiskaju u papirnatom obliku, već su vijesti vidljive na videozidu koji se sastoji od šest zaslona, a prvo su što korisnik ugleda ulaskom u knjižnicu.

Slika 4.

Slika 5.

Na prvoj razini knjižnice smješten je fond beletristike, glazbe, DVD-i, stripovi te poveći fond građe namijenjene učenju stranih i nizozemskog jezika. Na ovoj razini nalaze se i dvije prostorije za rad koje koriste i partneri knjižnice, a ujedno se i iznajmljuju te prostor za tihi rad. Najveća zanimljivost ove razine jest klavir na kojem korisnici, registracijom uz pomoć članske iskaznice na pultu Informacija, slobodno sviraju uz pomoć slušalica. Druga razina rezervirana je za računala za korisnike, prostor za tihi rad i fond publicistike. Klasifikacija građe radi se po sustavu SISO (skraćenica od Scheme for the Layout of Systematic Catalog in Public Library) koji predstavlja shemu numeričkog izgleda za zbirke publicistike u knjižnici. Svako djelo dobiva broj koji istovremeno označava njegovu temu i mjesto u knjižnici. Shema je osmišljena za Nizozemsku, ali već dugi niz godina ima flamansku inačicu, „flamansku prilagodbu sheme za klasifikaciju sustavnog kataloga u javnim knjižnicama“, ukratko, flamansku SISO kartu. Nizozemska klasifikacijska radna skupina i flamanski SISO odbor održavaju sustav ažurnim. Cultuurconnect (organizacija koja pruža potporu ustanovama u kulturi i knjižnicama, sjedište u Briselu) predsjedava flamanskim SISO odborom i ima autorska prava na flamansku SISO kartu. Najveća zanimljivost koja se nalazi na ovoj razini knjižnice zasigurno je Digipunt te zasebni ured za besplatno savjetovanje u pravnim, socijalnim, obrazovnim i odgojnim temama za građane Genta. Digipunt je projekt koji je zaživio na

inicijativu grada Genta u suradnji s Ateljee/Kringwinkel (organizacija trgovina rabljenom robom), a kojem je cilj pružanje savjetodavne pomoći od strane volontera korisnicima treće životne dobi pri korištenju mobilnih telefona, laptopa i računala.

Treća razina obuhvaća studijsku čitaonicu koja se sastoji od 240 sjedećih mjesta za učenje i rad, upravu knjižnice kao i spremište za knjige koje se sastoji od automatiziranih kompaktna. Kompaktusi su "reciklirani", naslijeđe iz stare zgrade knjižnice, a budući da je lokacija spremišta pomalo neobična, pod je dodatno ojačan. U spremištu se nalaze stariji naslovi koji se rjeđe posuđuju i uvezi starih časopisa. Najstariji naslov datira iz 1661. godine; iznimka je to zbog činjenice da su stare knjige uobičajeno smještene u drugim depozitarnim knjižnicama.

Posljednju razinu knjižnice koriste samo djelatnici Sveučilišta; profesori i znanstvenici.

Slika 6.

Partneri

Knjižnica De Krook pokrenula je suradnju sa Sveučilištem u Gentu i istraživačkim institutom IMEC. Sveučilište u Gentu, skraćeno UGent, ima tradiciju dugu više od 200 godina, nudi više od 200 fakultetskih programa i provodi istraživanja u mnogim

znanstvenim disciplinama. Dio istraživanja provodi se u podrumskim laboratorijima knjižnice De Krook, već spomenutom dijelu knjižnice zatvorenom za javnost.

Međusveučilišni centar za mikroelektroniku (IMEC) međunarodna je istraživačko-razvojna organizacija, aktivna u područjima nanoelektronike i digitalnih tehnologija, sa sjedištem u Belgiji. IMEC je pokrenula flamanska vlada 1982. godine. Trenutno zapošljava oko 4.000 istraživača iz više od 90 zemalja te ima brojne objekte posvećene istraživanju i razvoju diljem svijeta. Jedan od objekata gdje obavlja svoja istraživanja jest i knjižnica De Krook. IMEC je u svojem djelovanju u prostoru knjižnice fokusiran na digitalno istraživanje i poticanje poduzetništva.

Unutar odjela EdiT (Omogućavanje digitalnih transformacija) provodi se istraživanje tehnoloških i podatkovno vođenih rješenja za društvene izazove (unutar javnog zdravstva, mobilnosti i gradova), korištenjem jedinstvene nanoelektronike i digitalnih tehnologija. Istraživanje se provodi u suradnji s tvrtkama, vladom, istraživačkom zajednicom i građanima. Imec inkubator iStart vodi novoosnovane tvrtke kroz proces inovacije (od početne ideje do gotovog proizvoda ili usluge). Phosphotron je impresivni laboratorij za virtualnu i proširenu stvarnost u kojem tvrtke mogu testirati inovativna rješenja u VR kontekstu. U ovim prostorima djeluju i laboratorij za izradu prototipa, gdje se ideje pretvaraju u opipljive prototipove s potpuno novim tehnikama kao što su 3D ispis, lasersko rezanje i ispis na vinilu te Co-CreationLab, gdje su krajnji korisnici proizvoda ili usluge uključeni u inovacije i tehnologiju. Ukratko, flamanska inovacija na najvišoj razini!

Pozitivne strane suradnje:

1. zajedničkim javnim djelovanjem postiže se vidljivost u javnosti i lokalnoj zajednici
2. knjižnica služi kao idealna platforma za pionirske ideje i inovativne *start-upove*
3. međuinstitucionalna suradnja omogućava porast broja članova i posjetitelja

Ogranci knjižnice

Knjižnica De Krook u svojoj nadležnosti ima 14 ogranaka i jednu zatvorsku knjižnicu za koju sredstva dobivaju od vlade Flandrije. Lokacije ogranaka diljem su grada; oko središta Genta, u četvrtima koje su se počele širiti tijekom 19. stoljeća, u vrijeme industrijalizacije. Četvrti su to s tradicionalno više radničkog stanovništva, dobnih različitosti, kao i različitosti u primanjima, jezicima i podrijetlu.

Slika 7.

U njima djeluje mnogo društvenih organizacija koje surađuju i s članovima knjižnica. Zatim, tu su i one knjižnice koje su smještene u bivšim selima oko Genta; u tim dijelovima mnogo je ljudi uključenih u rad lokalne zajednice.

Unatoč velikim različitostima u radu 14 ogranaka, svugdje su vidljiva nastojanja održavanja usluga na istoj razini. Iako svi zajedno čine De Krook, svaka knjižnica ima svoj vlastiti identitet.

Ogranci su obično otvoreni 11,5 sati tjedno (neke samo 9 sati). Radno je vrijeme uvijek nakon školske nastave, rano navečer i subotom ujutro. U većini knjižnica rade dva stalna knjižničara, u nekima tri, a u jednoj knjižnici samo jedan knjižničar. Osim usluga koje knjižnice pružaju tijekom radnog vremena, svaka knjižnica surađuje sa školama, tako da se dosta aktivnosti održava tijekom nastave, prije otvaranja knjižnice.

Osim rada sa strankama, kolege knjižničari posebno su zaokupljeni vođenjem zbirke. Nabava građe obavlja se u matičnoj knjižnici; jednom kada knjige stignu na svoje odredište, na kvartovskim je knjižnicama da nastave promociju, fluktuaciju i zbrinjavanje građe. Zbirka je zajednička, no nakon nekoliko mjeseci kolege provjeravaju tijek posudbe knjiga, a svi rjeđe posuđivani naslovi svoj dom pronalaze u drugom ogranku. Time se stvara zbirka koju nazivaju „plutajućom zbirkom“. Također, ako korisnik želi određeni

naslov, u ogranku može zatražiti rezervaciju, u tom će slučaju knjiga biti dostavljena lokalnoj knjižnici. Ova usluga nije dostupna *online* putem. Knjižničnu građu korisnici mogu vratiti u bilo koji ogranak, bezobzira na to gdje je građa posuđena. Ogranke redovno posjećuje i biblikombi.

Tijekom našeg boravka posjetili smo dva ogranka; Watersportbaan i Ledeborg.

Slika 8. Slika 9.

Watersportbaan izvorno je bila zamišljena kao čitaonica arhivskog prostora, što znači da prostor raspolaže s puno prirodnog svjetla, a knjižnica je prostrana i vidljiva s ulice. U ovoj knjižnici instalirana su četiri računala/digipunta, a knjižničari pomažu korisnicima. Uz knjižničara, u ovom ogranku radi i osoba koja nije knjižničar te dva volontera.

Ledeborg je ogranak koji djeluje u vrlo raznolikoj zajednici; korisnici su starije osobe, mlade obitelji, u ovoj četvrti aktivna je turska zajednica, u njoj ima mnogo socijalnih stanova, pripadnika radničke klase, a knjižnica je u zajednici prisutna za sve. Upravo zbog takve raznolikosti, u ovom susjedstvu aktivno je mnogo organizacija, s čijim članovima knjižničari nastoje surađivati na mjesečnoj bazi. Fond knjiga prilagođen je lokalnoj zajednici; tako se nabavljaju knjige te održavaju aktivnosti na turskom jeziku. Primjerice:

- sati čitanja
- čitateljski klubovi za odrasle/djecu
- mjesec dječje knjige s radionicama
- mjesec čitanja naglas – program koji uključuje suradnju sa školama i dječjim organizacijama
- proizvođač ploča na kotačima

- školske aktivnosti
- predstavljanje lokalnih organizacija (izložbe, predavanja, glazbena akademija, projekti...)

Razlike u poslovanju

Razlike u radu belgijske i hrvatskih knjižnica značajne su. Kako biste dobili posao u knjižnici De Krook, ne morate nužno biti knjižničar. Ovisno o radnom mjestu, stručno osposobljavanje vrši se na licu mjesta, kada se osoba zaposli. Zaposlenici imaju točno određena zaduženja i nema „svaštarenja“ koje je karakteristično za rad u hrvatskim knjižnicama. Poslovanje knjižnice De Krook odlikuje se snažnim hijerarhijskim pristupom i točno se zna tko je za što odgovoran. Raspodjela odjela slična je kao i u hrvatskim knjižnicama. Posudba knjiga velikim je dijelom automatizirana, a knjige se mogu vratiti u svakom ogranku, bezobzira na mjesto posudbe. Članarina je besplatna, a broj knjiga koje možete posuditi neograničen. Pristup radu ponešto je drugačiji, nego kod nas, prvenstveno jer se veliki dio posla „outsourca“.

Primjeri dobre prakse, poput poslovanja knjižnice De Krook u Gentu, imaju pozitivan utjecaj na razvoj naše knjižnice u području cjeloživotnog obrazovanja odraslih, omogućavaju bolje povezivanje s knjižnicama u inozemstvu, čime jačamo europsku svijest odraslih korisnika. Poboljšava se kvaliteta rada zaposlenika, knjižnice i krajnjih korisnika – ranjivih skupina.

Slika 10.